

Møte tirsdag den 3. november 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 9):

1. Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om meddelelse fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø om tilbaketrekking av Representantforslag 111 S (2014–2015) om lovfesting av overgrepsmottak (Innst. 27 S (2015–2016))
3. Referat

Presidenten: Representantene Abid Q. Raja, Per Rune Henriksen, Jette F. Christensen, Kenneth Svendsen og Hege Haukeland Liadal, Geir Jørgen Bekkevold, Frank J. Jenssen og Erling Wiborg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter, for Oslo Frode Helgerud, og for Rogaland fylke Kari Raustein, har tatt sete.

Fra representantene Jan Arild Ellingsen og Linda C. Hofstad Helleland foreligger søknader om permisjon i tiden fra og med 3. november til og med 5. november, begge for å delta i NATOs parlamentariske forsamling i Doha, Qatar.

Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Nordland fylke, Dagfinn Henrik Olsen, foreligger søknad om fritak for å møte under representanten Jan Arild Ellingsens permisjon på grunn av sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Nordland fylke: Greta Johanne Solfall

For Sør-Trøndelag fylke: Torhild Aarbergsbotten

Presidenten: Greta Johanne Solfall og Torhild Aarbergsbotten er til stede og vil ta sete.

Statsråd Vidar Helgesen overbrakte 8 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Geir Sigbjørn Toskedal vil fremsette et representantforslag.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:03:31]: På vegne av stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om tiltak for å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglements-
messig måte.

Sak nr. 1 [10:03:54]

Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU

Statsråd Vidar Helgesen [10:04:20]: «Europa har aldri vært mer velstående, mer sikkert, mer fritt». Dette er åpningsordene i EUs utenrikspolitiske strategi, vedtatt i 2003.

«Mer sammenkoblet, mer omstridt og mer kompleks.» Slik beskriver EUs utenrikstjeneste verden i arbeidet med en ny global strategi for EU. Det siste tiåret har gitt gode grunner til dette toneskiftet.

Strategien fra 2003 la ikke skjul på truslene mot den europeiske idyllen: terrorisme, masseødeleggelsesvåpen, regionale konflikter, statskollaps og organisert kriminalitet. Men få trodde at disse truslene skulle få så konkrete konsekvenser for Europa som de faktisk har fått, og få trodde at Europa skulle bli nødt til å bruke mer krefter på sin egen finanskrisen enn på kriser utenfor Europa.

Europas utenrikspolitiske hovedutfordring var og er å bidra til sikkerhet i Europas nabolag. Men da omveltningene kom i den arabiske verden, var mange europeiske land i økonomisk krise. Da russisk aggresjon endret grenser i EUs nabolag, kom store svakheter til syne i EUs nabo-skapspolitikk. Når flyktningkrisen nå for alvor gjør seg gjeldende i Europa, ser vi politiske krisetegn innad i EU-samarbeidet.

Krisene er krevende hver for seg. I tillegg er de vevet sammen på måter som gjør situasjonen enda vanskeligere. Konsekvensene av russisk maktbruk både i Ukraina og Syria slår inn i et europeisk politisk landskap hvor ytterliggående partier sier nei til Ukrainas ønske om europeisering, og samtidig næres av motstand mot flyktninger. Tyrkias nøkkelrolle i Midtøsten så vel som i migrasjonskrisen slår inn i følsomme debatter om hvor og hvordan den europeiske integrasjonsprosessen skal gå videre.

EUs svar på kriser blir ofte mer felles politikk, men det kan i sin tur skape større uenigheter mellom EU-land og større polarisering innad i EU-land. Europeisk samarbeid har neppe vært vanskeligere i EUs levetid. Men behovet for europeisk samarbeid har neppe vært større.

I møtet med disse vanskelighetene har Europa fortsatt lav vekst, høy ledighet og en aldrende befolkning. Flere land sliter med strukturelle problemer. Samtidig har andre deler av verden sterk økonomisk fremgang.

Vi ser likevel noen positive tendenser. Veksten øker noe, og flere land tar fatt i strukturproblemene. Det er også en styrke at Europas befolkning er godt utdannet. Utdfordringene som flere europeiske land opplever ved en aldrende befolkning, kan dempes av innflytting og migrasjon, forutsatt at de som kommer, integreres godt og får ta del i arbeidslivet.

Norge er godt stilt sammenholdt med det øvrige Europa, men vi står overfor de samme truslene og utfordringene fra Europas nabolag. Vi deler også interessen av økonomisk fremgang i EU.

Globaliseringen og digitaliseringen gjør oss mer avhen-

gig av – og mer utsatt for – det som skjer i verden omkring oss. Norsk økonomi og norske arbeidsplasser er avhengige av utviklingen i verdensøkonomien og av utviklingen i EU, som er vår viktigste handelspartner.

Forhandlingene om nye EØS-midler og markedsadgang for fisk er eksempler på gjensidige interesser mellom Norge og EU. Disse forhandlingene ble avsluttet i sommer, og avtaler som dekker perioden frem til 30. april 2021, ble parafert.

Det var viktig for fiskerinæringen at vi fikk på plass en god avtale for markedsadgang for fisk. Vi er fornøyd med at avtalen gir oss nye tollfrie kvoter for filet og bearbejdede produkter som frossen makrell og fersk sild. Det gir rom for økt bearbejding i Norge. Nåværende kvote for krydder- og eddiksild er økt med 50 pst. En avtaleperiode på sju år gir større forutsigbarhet for fiskerinæringen.

Enigheten om EØS-midlene innebærer at Norge skal bidra med et årlig beløp på 388 mill. euro. Dette er en årlig økning på ca. 11 pst. i forhold til forrige programperiode, og økningen tilsvarer om lag inflasjonen i EU.

Jeg forventer at avtalen undertegnes tidlig i 2016 når EUs interne klareringsprosesser er avsluttet. Etter undertegning tar regjeringen sikte på å legge frem en proposisjon for Stortinget.

Vi ønsker å bruke EØS-midlene strategisk og målrettet i neste periode. Vi har valgt fem hovedsektorer. Tre av dem vil gis spesiell strategisk prioritet:

- innovasjon, forskning, utdanning og konkurransekraft
- miljø, energi, klima og lavutslippøkonomi
- justis- og innenrikssaker, herunder flyktning- og migrasjonstiltak

I tillegg støttes

- sosial inkludering, ungdomssysselsetting og fattigdomsbekjempelse
- kultur, sivil samfunn, godt styresett, fundamentale rettigheter og friheter

Vi vil fortsatt bidra til å styrke minoriteters rettigheter og posisjon i politikk og samfunnsliv, dette gjelder ikke minst romer. Vi vil fortsette innsatsen for å styrke sivil samfunn i mottakerlandene.

Nye forhandlinger om handelen med landbruksvarer, såkalt artikkel 19-forhandlinger, ble innledet 3. februar i år. Andre forhandlingsmøte fant sted 23. september. Både EU og Norge har lagt frem sine kravlister som utgangspunkt for de videre forhandlingene. EU-kommisjonen kom, som forventet, med betydelige krav overfor Norge.

Regjeringen vil før neste forhandlingsrunde grundig vurdere EUs krav og fastsette norske prioriteter for de videre forhandlinger. Det er ikke avtalt dato for nytt forhandlingsmøte. Regjeringen vil holde Stortingets organer informert om den videre forhandlingsprosessen.

Å delta i EUs finanstillsyn på bank-, forsikrings- og verdipapirområdet er viktig for Norge og norsk næringsliv. EØS-avtalens mål er et enhetlig regelverk i det indre marked. Markedet for finansielle tjenester er en viktig del av helheten. Vi er i sluttfasen av arbeidet med å komme til enighet med kommisjonen om de juridiske tekstene som bygger på prinsippene i den politiske enigheten som tidligere er redegjort for i Stortinget.

Det har vist seg tidkrevende å få på plass de konkrete, tekniske tilpasningene til EUs regelverk som er nødvendige for innlemmelse i EØS-avtalen. Det synes nå realistisk å få uformell enighet med kommisjonen i løpet av høsten om EØS-komiteebeslutningene om en pakke med de fire hovedrettsaktene om opprettelse av EUs finanstillsyn, i tillegg til noen sentrale tilknyttede rettsakter.

Samtykkeproposisjon vil fremmes for Stortinget før vedtak i EØS-komiteen. Vårt mål er å sende samtykkeproposisjonen for denne pakken til Stortinget, slik at saken kan behandles i vårsesjonen. Pakken vil omfatte de rettsaktene som krever flertall for Stortingets samtykke, i henhold til Grunnloven § 115.

Målet er også at de nødvendige lovendringer skal kunne vedtas i løpet av vårsesjonen og tre i kraft 1. juli 2016. Vi vil arbeide parallelt med å få innlemmet det resterende regelverket om finansielle tjenester utover i 2016.

Å få innlemmet og gjennomført EØS-regelverk er viktig for å gi norske bedrifter og arbeidsplasser samme spilleregler som EU-landenes. Omfanget av EU-regelverk som ikke blir innlemmet i EØS-avtalen, har økt, bl.a. fordi det tar tid å få en god finanstillsynsløsning i havn. Vi arbeider hardt for å få det ned, men er avhengig også av EU-siden og EFTA-partnere for å oppnå tidsmessig innlemmelse.

Det etterslepet som det er opp til Norge alene å gjøre noe med, gjelder nasjonal gjennomføring av regelverk som er inntatt i EØS-avtalen. Dette etterslepet fører ESA tilsyn med. I ESAs seneste resultatavtale har Norge et etterslep på 0 pst., altså ingen utestående rettsakter. Det er første gang i EØS-avtalens levetid. Det er bra for norske bedrifter og arbeidsplasser.

Fri bevegelse av arbeidskraft fra EØS-området har bidratt til å fylle behovet for arbeidskraft i Norge. Arbeidsinnvandrere som jobber og betaler skatt i Norge, har også krav på ytelser ved sykdom og arbeidsledighet. Økt arbeidsinnvandring har derfor ført til vekst i eksport av norske trykdeytelser.

På bakgrunn av diskusjon i flere europeiske land har kommisjonen satt i gang en dialog om eksport av velferdsytelser. Norge tar del i denne dialogen om å sikre en bærekraftig praktisering av det viktige prinsippet om fri bevegelse. Regjeringen vil i løpet av første kvartal neste år legge frem en stortingsmelding med en helhetlig tilnærming til spørsmålet, innenfor rammen av den europeiske dialogen.

Det er mer enn 23 millioner arbeidsledige i EU-land, og offentlig gjeld er i snitt på 88 pst. av bruttonasjonalproduktet. Høy privat gjeld og høy ledighet hemmer vekstmulighetene. Inflasjonen i euroområdet er svært lav, til tross for rekordlav styringsrente og ekstraordinære tiltak fra den europeiske sentralbanken.

Den økonomiske situasjonen varierer mellom land i eurosone, og mellom de EU-land som er utenfor og innenfor eurosone. Det er positivt at land som tidligere har mottatt finansiell hjelp, nå opplever økt vekst, bedret konkurransekraft og fallende ledighet. Det er tilfellet i Spania, Irland og Portugal. Det er verdt å merke seg at dette er land som har gjennomført tøffe strukturreformer. Nå kommer resultatene.

Eurolandene godkjente i august en tredje lånepakke for

Hellas. Statsminister Tsipras fikk ny tillit i valget i september og må nå gjennomføre et omfattende reformprogram. Det er regjeringens reformevne som avgjør hvor raskt lånepakken vil bli utbetalt, og om det kan bli samtaler om lettelser i gjeldsbetingelsene. Ny vekst ventes først i 2017. Situasjonen stiller store krav til regjeringen Tsipras' handlekraft.

En annen stor test for EU-samarbeidet gjelder Storbritannias forhandlinger med EU om tilpasninger i forholdet og den kommende folkeavstemningen om landets medlemskap. Dette blir et kjernesporsmål for det fremtidige europeiske samarbeidet. Det er selvfølgelig opp til det britiske folk selv å bestemme hva som tjener deres interesser best, men vi mener at Europa er et sikkerhetspolitisk trygget og økonomisk mer dynamisk sted med Storbritannia som EU-medlem. Norske interesser er godt tjent med å ha Storbritannia – en nær alliert, partner og et land vi deler mange synspunkter med – som et toneangivende medlem av EU.

For å møte ytre og indre utfordringer trenger Europa en balansert politikk med reformer for å øke produktiviteten, styrke de offentlige finansene og stimulere til økte investeringer, sysselsetting og vekstevne på lang sikt. Den økonomiske krisen har avdekket strukturelle svakheter i mange medlemsland. Derfor kreves reformvilje og -evne hvis Europa skal lykkes i den globale konkurransen.

Den økonomiske krisen viste også svikt i samordningen av den økonomiske politikken. Derfor er en rekke reformer gjennomført de siste fem årene for å styrke eurosamarbeidet. Før statsgjeldskrisen kunne ikke EU gi kriselån til land i euroområdet. Nå er traktatene endret slik at dette er mulig gjennom EUs krisefond, ESM. Bankunionen for euroområdet skal demme opp for negativt samspill mellom banker i krise og svake statsfinanser.

Presidentene for Det europeiske råd, kommisjonen, Eurogruppen, Den europeiske sentralbanken og Europaparlamentet la i juni frem et forslag om ytterligere å styrke eurosamarbeidet. Men landene har ulikt syn på hvor langt integreringen innen euroområdet bør gå.

God økonomi i eurolandene er i norsk interesse, men Norge vil ikke berøres direkte av tiltak for å videreutvikle euroområdet. Likevel må vi følge utviklingen for å bedømme hva eventuelle reformer vil bety for det indre marked.

Reformer er nødvendig, men ikke tilstrekkelig for å skape ny økonomisk giv. Kommisjonen gjorde i juli de siste vedtakene for å sette i gang EUs nye fond for strategiske investeringer – den såkalte Juncker-planen.

Målet er at fondet på 21 mrd. euro skal utløse investeringer verdt tilsammen 315 mrd. euro over en treårsperiode. Det er usikkert om fondet vil ha særlig effekt på kort sikt, men det kan gi økt produktivitet og økonomisk vekst på lengre sikt. Fondet ble operativt først i september, og det er for tidlig å si noe om fondets prioriteringer.

Som ledd i den mer strategiske bruken av EØS-midler har vi valgt innovasjon, forskning og utdanning som ett av hovedsatsingsområdene for midlene. I tillegg vil det opprettes et fond for regionalt samarbeid på 100 mill. euro. En stor del av dette fondet vil gå til å styrke arbeidsmuligheter

og arbeidsmarkedsmobilitet for ungdom. Norge vil også nyte godt av at EØS-midlene bidrar til vekst i EU.

EUs forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont 2020, og EUs program for utdanning, kultur og sport, Erasmus+, er andre viktige instrumenter for økonomisk vekst, konkurransekraft og innovasjonsevne i Europa. Og de er stadig viktigere for et Norge i omstilling. Norge vil i 2016 ventelig bidra med over 2,3 mrd. kr til Horisont 2020 og rundt 0,5 mrd. kr til Erasmus+.

Det er derfor viktig at norske aktører bruker mulighetene som ligger i disse programmene: muligheter til å få forskningsmidler, men – enda viktigere – muligheter til å styrke norsk samarbeid med verdensledende forskningsmiljøer. At NTNU, SINTEF og Universitetet i Bergen har åpnet felles kontor i Brussel, illustrerer hvor viktig EU og europeisk samarbeid er blitt i forskningssektoren.

Å styrke investeringsklimaet i Europa er også målet med kommisjonens forslag om å etablere en kapitalmarkedsunion innen 2019. Bedrifter skal med dette få bedre tilgang til finansiering fra andre kilder enn banker.

Initiativet er blitt omtalt som det mest ambisiøse finansielle prosjektet siden innføringen av euroen. Gjennomføring av kapitalmarkedsunionen vil kunne gi store gevinster for europeisk økonomi. Vi er positive til kommisjonens ambisjoner om å forbedre kapitalmarkedene i Europa, for på den måten å bidra til økt vekst og sysselsetting.

Det kanskje viktigste initiativ for å styrke den økonomiske utviklingen i EU er innovativ bruk av IKT og digitalisering, kort sagt: det digitale indre marked. Dette er et satsingsområde for både Norge og EU.

Digitalisering gir store vekstmuligheter for Norge og Europa – og særlig hvis vi kan få et reelt fungerende digitalt indre marked.

Digitaliseringen kommer til å medføre store endringer i hverdagsliv, velferdstjenester og næringsliv. Den skaper også behov for prinsipielle og rettslige grenseoppganger. Det gjelder i personvernspørsmål, og det gjelder i møtet mellom nye og gamle forretningsmodeller, som vi ser med f.eks. Uber og Airbnb.

Kommisjonens strategi for det digitale indre marked kom i mai.

På norsk side engasjerer vi oss bl.a. gjennom de 16 initiativene som strategien varslet. Vi har sendt innspill til høringer om grensekryssende pakkelevering og audiovisuelle medietjenester, hvor vi bl.a. har påpekt utfordringene knyttet til senderlandsprinsippet og rettede sendinger, særlig reklame for alkohol og pengespill. En egen EØS/EFTA-posisjon om forbrukervern ved e-handel planlegges også formidlet til EU-siden.

Vi engasjerer oss også i revisjonen av personregelverket og revisjon av opphavsrett, ekom-regelverket, EUs nye handlingsplan for e-forvaltning og utvikling av den digitale økonomien.

Vi deler kommisjonens tro på betydningen av et digitalt indre marked for vekst og konkurransekraft. Samtidig er det klart at vi har både offensive og defensive interesser å ivareta, og vi er nå i ferd med å identifisere disse. Regjeringen vil komme med en stortingsmelding om en Ny Di-

gital Agenda. Den europeiske prosessen er en viktig del av vårt eget arbeid.

Forhandlingene om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA, TTIP-forhandlingene, har fått ny dynamikk etter at Europaparlamentet i sommer ga sin støtte til fortsatte forhandlinger, og etter at USA og elleve andre stillehavsland nylig ble enige om det såkalte Trans-Pacific Partnership, TPP.

TPP er positivt for de landene det gjelder, og vil også kunne ha positive økonomiske virkninger for Europa. At Japan nå blir en del av frihandelsområdet rundt Stillehavet, vil også påvirke EUs forhandlinger om et økonomisk partnerskap med Japan.

Fremveksten av nye mega-frihandelsområder må ses i lys av mangel på fremdrift i WTO. Utviklingen stiller Norge overfor utfordringer. Norge er ikke del av TTIP-forhandlingene, men vår deltakelse i det indre marked, og vår betydelige handel med EU og USA, gjør at Norge vil bli direkte påvirket av en TTIP-avtale.

Vi fremmer norske synspunkter aktivt overfor EU og USA. Norge har sterk interesse av å sikre en best mulig tilpasning eller tilknytning til en avtale om friere transatlantisk handel.

For å sikre samlede norske interesser er det behov for en mer omfattende vurdering av de ulike veivalgene som er tilgjengelige for Norge. Regjeringen besluttet derfor før sommeren å igangsette en ekstern utredning av mulige konsekvenser for Norge av TTIP.

Den veksten både Norge og resten av Europa trenger i årene og tiårene fremover, må skapes på en måte som tar hensyn til vår generasjons største utfordring: klimændringene og behovet for drastisk å redusere utslippet av klimagasser.

Behovet for grønn vekst og omstilling kommer til å påvirke politikken på en lang rekke samfunnsområder. Vi må både bidra til at våre nasjonale tiltak er tilpasset den europeiske utviklingen, og selv bidra i debatten på EU-nivå. Det gjør vi på flere måter.

Regjeringen har bedt to ledende aktører – Idar Kreutzer fra Finans Norge og Connie Hedegaard, tidligere klimakommissær i Europakommisjonen – om å fremme forslag til en overordnet strategi for grønn konkurransekraft. Grønn skattekommisjon vil legge frem sin innstilling før jul. Utvalget skal fremme forslag til grønne skatteskipt som vrir beskatningen mot miljøskadelige aktiviteter og bidrar til bedre ressursutnyttelse og til å oppfylle målene i klimaforliket.

Regjeringen har også varslet en energimelding til Stortinget.

En fremtidsrettet energipolitikk vil være avgjørende både for fremtidig vekst og velferd og for omstilling til et mer klimavennlig forbruk.

Disse prosessene har klare sammenhenger med utviklingen i Europa. For EU er klima- og energipolitikk avgjørende for å styrke konkurransekraften. Omstilling til en grønn skatte- og avgiftspolitikkk står sentralt i arbeidet med det europeiske semester, som er kommisjonens program for strukturelle reformer i medlemslandene.

Norge har nylig levert et innspill til kommisjonens

handlingsplan om den sirkulære økonomi, hvor målsettingen er større og mer effektiv gjenbruk av ressursene. Europakommisjonen har varslet at handlingsplanen skal legges frem i desember 2015.

Et hovedmål for både Norge og EU denne høsten er å få på plass en ambisiøs global klimaavtale på klimatoppmøtet i Paris.

Vi har felles interesser i klimapolitikken, mange felles virkemidler, og samarbeider tett i klimaforhandlingene. Basert på bred enighet i Stortinget er det innledet dialog med EU om felles oppfyllelse av målet om 40 pst. utslippsreduksjon. Det vil legge grunnlaget for en mer effektiv klimapolitikk og styrke samarbeidet for en global avtale. EUs miljørådsmøte i september bekreftet at EU ønsker vårt initiativ velkommen. Vi tar sikte på å inngå en avtale om to–tre år, når EU har fått på plass sitt nye regelverk for å nå sitt utslippsmål.

Vi medvirker i utformingen av EUs gjennomføringsregelverk, bl.a. om innstramming av kvotehandelssystemet, regelverk for ikke-kvotepliktig sektor samt klimaregler for arealforvaltning og skogbruk. Gjennom EØS deltar vi allerede i EUs kvotehandelssystem. Vi bør også delta i det nye samarbeidet i ikke-kvotepliktig sektor på samme grunnlag som EU-landene.

Som et ledd i regjeringens internasjonale skogsatsing samarbeider Norge bl.a. med EU og flere EU-medlemsstater gjennom FNs Redd+-program.

Vi bidrar også til at EU når sine klima- og energipolitiske mål gjennom eksport av gass og fornybar energi til EU.

Gjennom EØS-midlene gir vi bidrag til tiltak innen klima, fornybar energi, miljø og grønn industriutvikling i mottakerlandene.

I juli la kommisjonen frem en «sommerpakke» med nye initiativ på klima- og energifeltet. I et høringsinnspill i vår ga vi støtte til videre innstramming av kvotehandelssystemet. Vi ser nå nærmere på forslaget og vurderer ytterligere kommentarer fra norsk side. Et mål er å få til et fremtidsrettet system som kan medvirke til reduserte klimagassutslipp, samtidig som det tas hensyn til faren for karbonlekkasje og til industriens konkurransevne.

Energisystemet i EU er i endring. Kommisjonen foreslår i en melding om ny markedsdesign en rekke forbedringer av energimarkedet med sikte på et felles kraftmarked i hele EU. Det skal bidra til klare prissignaler og tiltreke investeringer til videre utbygging av spesielt fornybar energi.

Endringer i det indre energimarked berører naturligvis også Norge. I våre innspill til EU har vi understreket betydningen av velfungerende og effektive energimarkeder.

Etter en nasjonal høring har vi fra norsk side hatt følgende hovedbudskap: Vi støtter en markedsdesign som gir effektive prissignaler til alle markedsaktører, og mener dette er den beste måten å videreutvikle Europas elektrisitetsmarkeder på. Det fremste behovet nå er ikke ny lovgivning, men at eksisterende lovgivning implementeres fullt ut og erfaringer høstes.

I EUs arbeid med en LNG-strategi har vi fra norsk side fremholdt betydningen av et velfungerende og effektivt

europaisk gassmarked med et diversifisert aktørville både på leverandør- og kjøpersiden. Dette er en forutsetning for energisikkerhet.

Norge vil fortsatt i lang tid være en stabil og forutsigbar leverandør av gass, som den reneste av de fossile energikildene. Klare signaler fra EU når det gjelder gassens rolle i overgangen til lavutslippssamfunnet, er viktig for å sikre nødvendige investeringer i fremtidig produksjon.

Utformingen av energiunionen er viktig for Norge, og vi legger vekt på å markere våre interesser. Vi har i disse dager en dialog med kommisjonen om Norge som stabil og pålitelig gassleverandør.

Kommisjonens visepresident Maros Sefcovic vil senere denne måneden legge frem sin første årlige statusrapport for energiunionen. Rapporten vil danne grunnlaget for stats- og regjeringssjefenes vurdering i desember av fremdriften i energiunionen. Vi er i nær dialog med EU om energiunionen og vurderer fortløpende behovet for norske innspill i prosessen.

Vår energisituasjon, med nesten 100 pst. fornybar kraftproduksjon og omfattende petroleumseksport, er unik i Europa. Vi har derfor i noen sammenhenger andre hensyn å ivareta i energipolitikken enn mange EU-land.

Et særskilt spørsmål er utformingen av et nytt styringssystem for EUs energi- og klimapolitikk. Luxembourg har gjort dette til en hovedsak under sitt formannskap. Systemet skal bidra til nødvendig samordning, slik at 2030-målene for fornybar energi og energieffektivisering på EU-nivå nås uten at medlemslandene pålegges nasjonale mål. Det er til dels ulike oppfatninger om hvordan dette skal skje, og det er usikkert hva EU-landene etter hvert blir enige om.

Systemet vil også kunne berøre Norge, bl.a. gjennom rapporteringsrutiner i rettsakter innlemmet i EØS-avtalen.

Vi har en overordnet interesse av at EU lykkes i å nå sine 2030-mål og vil også på dette området fortløpende vurdere innspill til den diskusjonen som er innledet i EU.

Som ledd i oppfølgingen av fjorårets strategi for økt energisikkerhet styrker EU nå sitt energidiplomati. EUs ministre signaliserer igjen ønsket om å videreutvikle partnerskap med nøkkelland som Norge.

La meg her vise til statsbudsjettet for 2016, hvor det foreslås avsatt 5 mill. kr til forskning på europeisk klima- og energipolitikk. EU er vårt viktigste eksportmarked, også når det gjelder energi og energiteknologi. Gjennom EØS-avtalen deltar vi i betydelig grad i dette samarbeidet. Både de økonomiske, politiske og rettslige rammene for vår viktigste eksportsektor legges i stor grad i EU.

Klimautfordringene, sikkerhetspolitikken og behovet for å styrke konkurransevnen gjør at EUs klima- og energipolitikk er i dynamisk endring. Det skaper behov for raskere og bedre analyser av utviklingen og hvordan vi tilpasser oss og utnytter mulighetene som skapes. Disse forskningsmidlene vil gi grunnlag for dette.

Migrasjons- og flyktningkrisen dominerer både Norges og EUs dagsorden. Etersom statsministeren nylig har gitt Stortinget en bredt anlagt redegjørelse om denne saken, vil jeg begrense min redegjørelse til den politikktutviklingen som skjer på europeisk nivå i kjølvannet av krisen.

Som kjent har den sikkerhetspolitiske situasjonen i og rundt Europa forverret seg dramatisk. Sahel, Nord-Afrika og Midtøsten preges av dype konfliktlinjer som mange steder får voldelige uttrykk. De er verken mellomstatlige eller tradisjonelle borgerkriger og har regionale dimensjoner og uklare skillelinjer mellom opprørsgrupper, terrorister og kriminelle nettverk.

Borgerkrigen i Syria har drevet store deler av landets befolkning på flukt. Krigen setter regionens sikkerhet i spill samtidig som den skaper sikkerhetsmessige utfordringer for Europa. Med ISILs fremvekst er konfliktbildet enda mer dramatisk. ISIL tiltrekker seg fremmedkrigere fra hele verden – anslagsvis i underkant av 4 000 fra Vest-Europa.

Det er i dag godt over to millioner syriske flyktninger i Tyrkia. I tillegg er 350 000 syrere registrert som internt fordrevne som oppholder seg på syrisk side av grensen. Den store strømmen av flyktninger som kommer til EU og Schengen gjennom Tyrkia, har endret dynamikken mellom Tyrkia og EU. Nå diskuteres en felles handlingsplan. EU ønsker at Tyrkia skal gjøre mer for å hindre ulovlig migrasjon og menneskesmugling og for å bedre forholdene for syriske flyktninger, slik at de får bedre grunnlag for å oppholde seg i Tyrkia. For dette skal Tyrkia få økonomisk støtte og blir stilt i utsikt lettelse i visumrestriksjoner til Schengen samt nye initiativer i medlemskapsforhandlingene. Partene er ennå ikke enige, og EU er heller ikke enig med seg selv om en helhetlig tilnærming. Tyskland forhandler nå en bilateral avtale med Tyrkia.

Den sterke deltakelsen i valget på nasjonalforsamling sist søndag bærer bud om Tyrkias demokratiske aspirasjoner. Dessverre ble opptakten til valget preget av en alvorlig sikkerhetssituasjon og av begrensninger i medias frihet. Rettferdighets- og utviklingspartiet AKP lyktes i å gjenvinne flertallet i nasjonalforsamlingen.

Det er å håpe at regjeringen og et beslutningsdyktig parlament vil være en god partner for EU for å håndtere flyktningkrisen i Europa, og at tyrkiske myndigheter også finner tilbake til det ikke-voldelige sporet med en løsningsprosess for landets kurdiske borgere.

Det pågår nå to viktige EU-prosesser – om ny global sikkerhetsstrategi og ny naboskapspolitikk – som må søke å finne bedre svar på Europas sikkerhetspolitiske hovedspørsmål: hvordan bidra til utvikling av stabile og inkluderende samfunn i nabolagene. Det er en langsiktig og svært kompleks oppgave som vil kreve mye av Europa. Også USA gir klare beskjeder til Europa om å ta større ansvar for egen sikkerhet. Både diplomatiske, økonomiske, sivile og militære kapasiteter er nødvendige. I europeisk utenrikspolitikk er ingenting viktigere enn å forebygge og håndtere sårbare stater og konflikt og kaos i våre nabolag.

Den akutte oppgaven er å håndtere de umiddelbare konsekvensene av oppløsningen i Midtøsten. I krisen settes både Europas verdigrunnlag og praktiske kapasiteter på prøve.

Et EU med sterke indre spenninger forsøker nå å stake ut kursen for hvordan migrasjons- og flyktningkrisen kan håndteres. Sentrale spørsmål som drøftes, er samarbeidet

med transitt- og opprinnelsesland, effektivisering av returarbeidet, fremtidig ansvarsdeling og endringer i Dublin-avtalen samt Schengen-samarbeidet og forvaltning av yttergrensene.

Det store presset mot yttergrensene i Schengen-området har reist debatt om fremtidens forvaltning av yttergrensene. Kommisjonens intensjon er å legge frem en pakke av tiltak med sikte på å bedre forvaltningen. Som ledd i dette er det varslet en styrking av Frontex og andre byråer på migrasjons- og asylområdet og en gjennomgang av samarbeidet mellom byråene, hvilke oppgaver de skal ha, og grenseflatene mot enkeltlands ansvar. Det kan komme forslag om utvikling av et felles grense- og kystvaktsystem i EU.

Utgangspunktet for mange EU-land er at nye tiltak ikke i vesentlig grad skal berøre kompetansefordelingen mellom medlemsstatene og EU-nivået. Det er også Norges holdning, selv om vi som ikke-medlem ikke har stemmerett i spørsmålet. Man kan imidlertid ikke utelukke at EU-organer gis økt myndighet, f.eks. knyttet til håndheving. I dag har medlemslandene det fulle ansvaret for sin del av yttergrensen, mens Frontex har en støttende og koordinerende rolle. Noe forenklet kan man si at EU er på søken etter et system hvor man mer effektivt kan flytte ressurser fra rolige grenser til grenser under press.

EUs diskusjoner og beslutninger er nå preget av akutt krisehåndtering. Men de kan få langsiktige konsekvenser. På samme måte som etter finanskrisen i 2008 kan krisen tvinge frem mer kraftfulle felles instrumenter i EU. Den gangen var det for å styrke samordningen av den økonomiske politikken. Nå er det for å oppnå styrket samordning i forvaltningen av migrasjons- og flyktningsstrømmene.

Utviklingen kommer gradvis og stykkevis, avhengig av hva det kan oppnås politisk enighet om. Mange land er på vakt mot det som kan oppfattes som en svekkelse av det nasjonale ansvaret i migrasjons- og flyktningspørsmålene. Samtidig innser de fleste at et sterkere element av felles europeiske løsninger er avgjørende.

Norge har vært betydelig involvert i prosessen til nå, både fordi vi har rett til det gjennom Schengen-samarbeidet, og fordi dette er felles utfordringer, der EU aktivt søker bidrag og ansvarsdeling utover de 28. Norge vil fortsette å ta medansvar i de felles utfordringene vi står overfor.

I tillegg har regjeringen lagt til rette for å bruke EØS-midler på migrasjons- og flyktningsområdet i den kommende finansieringsperioden. I dag finansierer vi asyl- og migrasjonstiltak i Hellas gjennom EØS-midlene. Dette ønsker vi å utvide til flere land for å styrke kapasitet og kompetanse hos nasjonale asyl- og migrasjonsmyndigheter i mottakerlandene.

Vi skal utnytte den fleksibiliteten EØS-midlene representerer, slik at de kan komplementere de midler EU stiller til rådighet. Vi åpner for utstrakt myndighetssamarbeid om andre tiltak som kan styrke kontrollen med felles Schengen-yttergrense. Vi kommer også til å etablere NGO-programmer som kan bidra til å møte flyktnings behov for helse, utdanning og integrering. Dette inkluderer en videreføring av dagens innsats for å skape et inkluderende Europa gjennom å bekjempe fremmedfrykt og hatefulle ytringer.

EU har de siste par årene markert seg som en sterke utenriks- og sikkerhetspolitisk aktør. EU og EU-land spilte en nøkkelrolle i prosessen frem til avtalen om Irans atomprogram i sommer.

EU råder over verktøy som har vært viktige i håndteringen av krisen i Ukraina. Til tross for interne spenninger har EU styrket sin politiske samordning. Alternativet ville vært økt usikkerhet. Det alvorlige trusselbildet betyr at vi også fra norsk side må samspille med EU og europeiske partnere. Vi samordner derfor vår politikk med EU og EUs medlemsland. Det er i vår interesse å delta i hele den sikkerhetspolitiske debatten i Europa – både innenfor NATO og i dialog med EU.

For Norge er det viktig at Europa fortsatt står samlet bak reaksjonen på Russlands folkerettsbrudd og uakseptable handlinger i Ukraina. Samtidig vil vi bestrebe oss på å opprettholde samarbeidet med Russland på viktige områder, som fiskeri, miljø, atomsikkerhet, søk og redning, samt å vedlikeholde folk-til-folk-kontakt over grensen i nord. Samarbeidet i Arktisk råd og i Barentsregionen bidrar også til lavspenning i nord.

EUs assosierings- og frihandelsavtaler med Georgia, Moldova og Ukraina utgjør et nytt kapittel i det europeiske integrasjonsprosjektet. Avtalene er helt grunnleggende, ikke bare for landenes europeiske tilknytning, men også for troverdigheten i det europeiske samarbeidet og for prinsippet om at ethvert land har rett til å velge sin egen internasjonale tilknytning.

Norge har forpliktet seg til å bistå Georgia, Moldova og Ukraina i deres europeiske integrasjonsprosess. Prosessen er skjær. Landenes egne regjeringer må gjøre mer for å lykkes. Det er i vår interesse at de lykkes, og vi bidrar konkret med støtte til reformer og modernisering i disse landene. Neste uke holdes en stor norsk-ukrainsk IKT- og investeringskonferanse i Oslo.

Vi har tatt initiativ overfor EU om å videreutvikle samarbeidet mellom Norge og EU når det gjelder EUs østlige partnerskap. Når EU nå vurderer reformer i sin nabolikspolitik, er det i norsk interesse med et tett samspill om denne. Det vil under neste periode av EØS-midlene åpnes for å støtte innsats over landegrensene gjennom et eget fond på om lag 850 mill. kr. Land som ikke er mottakere av EØS-midler, kan inkluderes. Det åpner opp for samarbeid med f.eks. Ukraina og Moldova.

Som EØS-medlem har Norge erfaringer med europeisk integrasjon som vi kan dele. Vi har allerede orientert representanter fra Ukraina om organisering og arbeidsmetoder for EØS-arbeidet i norsk forvaltning. Også overfor Moldova og Georgia har vi tilbudt å dele våre erfaringer.

De komplekse krisene i våre nærrområder krever respons på ulike plan: sivilt og militært, nasjonalt, mellomstatlig og overnasjonalt. Forholdet mellom NATO og EU er av særlig betydning og har vært inne i en positiv utvikling det siste året. Unionen og alliansen opererer i ulike deler av kriseregisteret. I Ukraina-krisen har vi sett at de utfyller hverandre på en god måte. For å sikre en mer effektiv respons på dagens og fremtidens trusler er det viktig at vi fortsetter å utvikle både den politiske dialogen og

det praktiske samarbeidet mellom EU og NATO. Dette bør ha prioritet både i EUs arbeid med ny global sikkerhetsstrategi og i NATOs forberedelse av neste års toppmøte i Warszawa.

EUs direktiv om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser er av vesentlig betydning for den videre utviklingen av norsk forsvarsindustri. Direktivet, som ble innlemmet i norsk rett 1. januar 2014, kan på sikt gi nye muligheter for konkurransedyktig norsk forsvarsindustri, men det forutsetter at markedet reelt åpnes for likeverdig og åpen konkurranse.

Vi vil følge praktiseringen av direktivet i andre land nøye og anvende regelverket på en slik måte at norsk forsvarsindustri sikres de samme reelle rammebetingelser og spilleregler som landene i EU. Utviklingen i Europa etter at direktivet ble innført, er derfor vektlagt i meldingen om forholdet mellom forsvarssektoren og industrien som regjeringen la frem 30. oktober 2015.

Europas rolle i verden endres. Verden er mer sammenknyttet, omstridt og kompleks. Nye kriser truer på og rundt kontinentet. Da må vi i Europa stå sammen om våre verdier, vår sikkerhet og våre interesser i verden.

Vi må la våre verdier bety noe når verdens uro melder seg på vår dørstokk, og vi må styrke vår evne til å forvalte disse verdiene i praksis. Da må Europa bli økonomisk sterkere.

Sterkere, bærekraftig vekst må til for at Europa skal opprettholde sitt velferdsnivå, skape arbeidsplasser, utvikle en lavutslippøkonomi og være i stand til å motta og integrere flyktninger.

Sterkere, bærekraftig vekst må til for at Europa skal kunne møte sitt urolige nabolag med en mer kraftfull utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Det er i norsk interesse at Europa lykkes. Derfor er det i Norges interesse at vi er aktive medspillere i arbeidet for et velstående, sikkert og fritt Europa også i fremtiden.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte.

Ingen innvendinger er kommet mot dette. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:42:10]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om meddelelse fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø om tilbaketrekking av Representantforslag 111 S (2014–2015) om lovfesting av overgrepsmottak (Innst. 27 S (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Sak nr. 1, redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker, er allerede vedtatt lagt ut for behandling i et senere møte.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Meddelelse fra stortingsrepresentant Kirsti Bergstø, datert 7. oktober 2015, om tilbaketrekking av Representantforslag 111 S (2014–2015) om lovfesting av overgrepsmottak – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 3 [10:51:15]

Referat

- (26) Arbeids- og sosialkomiteen melder å ha valgt Arve Kambe til leder, Erlend Wiborg til første nestleder og Dag Terje Andersen til andre nestleder.
- (27) Energi- og miljøkomiteen melder å ha valgt Ola Elvestuen til leder, Terje Aasland til første nestleder og Nikolai Astrup til andre nestleder.
- (28) Familie- og kulturkomiteen melder å ha valgt Svein Harberg til leder, Geir Jørgen Bekkevold til første nestleder og Anette Trettebergstuen til andre nestleder.
- (29) Finanskomiteen melder å ha valgt Hans Olav Syversen til leder, Marianne Marthinsen til første nestleder og Svein Flåtten til andre nestleder.
- (30) Helse- og omsorgskomiteen melder å ha valgt Kari Kjønaas Kjos til leder, Kjersti Toppe til første nestleder og Torgeir Micaelsen til andre nestleder.
- (31) Justiskomiteen melder å ha valgt Hadia Tajik til leder, Anders B. Werp til første nestleder og Kjell Ingolf Ropstad til andre nestleder.
- (32) Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen melder å ha valgt Trond Giske til leder, Iselin Nybø til første nestleder og Anne Tingelstad Wøien til andre nestleder.
- (33) Kommunal- og forvaltningskomiteen melder å ha valgt Helge André Njåstad til leder, Helga Pedersen til første nestleder og Karin Andersen til andre nestleder.
- (34) Kontroll- og konstitusjonskomiteen melder å ha valgt Martin Kolberg til leder, Michael Tetzschner til første nestleder og Helge Thorheim til andre nestleder.
- (35) Næringskomiteen melder å ha valgt Geir Pollestad til leder, Øyvind Korsberg til første nestleder og Gunnar Gundersen til andre nestleder.
- (36) Transport- og kommunikasjonskomiteen melder å ha valgt Linda C. Hofstad Helleland til leder, Eirik Sivertsen til første nestleder og Abid Q. Raja til andre nestleder.
- (37) Utenriks- og forsvarskomiteen melder å ha valgt Anniken Huitfeldt til leder, Øyvind Halleraker til

- første nestleder og Christian Tybring-Gjedde til andre nestleder.
Enst.: Nr. 26–37 vedlegges protokollen.
13. (38) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Tone Merete Sønsterud, Åsmund Aukrust, Rigmor Aasrud og Sonja Mandt om en samlet gjennomgang av viktige kulturminner (Dokument 8:12 S (2015–2016))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for familie- og kulturkomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
14. (39) Endringer i film- og videogramlova (innkreving av film- og videogramavgift) (Prop. 5 L (2015–2016))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
15. (40) Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) Endring av Prop. 1 S (2015–2016) Statsbudsjettet 2016 og Prop. 1 LS (2015–2016) Skatter, avgifter og toll 2016 (økt antall asylankomster) Budsjettkapitlene i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. 1 S (2015–2016). Nye romertall som ikke ble fordelt i Innst. 1 S (2015–2016), fordeles til komiteene slik:
Enst.: Sendes finanskomiteen.
16. (40) Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) Romertall II
Enst.: Sendes justiskomiteen.
17. (40) Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) Romertall III
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
18. (40) Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) Romertallene IV og V
Enst.: Sendes finanskomiteen.
19. (41) Endringer i helselovgivningen (Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten mv.) (Prop. 9 L (2015–2016))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
20. (42) Endringer i sjøloven og samtykkje til godkjenning av vedtak nr. 116/2015 av 30. april 2015 i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1177/2010 av 24. november 2010 om rettar ved passasjerfart med båt på sjøen og på innanlandske vassveggar og om endring av forordning (EF) nr. 2006/2004 (båtpassasjerrettsforordninga) (Prop. 4 LS (2015–2016))
Enst.: Sendes justiskomiteen, unntatt B, som sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
21. (43) Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer) (Prop. 10 L (2015–2016))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
22. (44) Endringer i universitets- og høyskoleloven (oppnevning av eksterne styremedlemmer ved statlige høyskoler) (Prop. 7 L (2015–2016))
23. (45) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Giske, Christian Tynning Bjørnø, Marianne Aasen, Tone Merete Sønsterud og Martin Henriksen om konsekvensene av innføringen av kompetansekrav for alle lærere (Dokument 8:11 S (2015–2016))
Enst.: Nr. 22 og 23 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
24. (46) Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2014 (Dokument 1 (2015–2016))
25. (47) Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget (Dokument 3:1 (2015–2016))
Enst.: Nr. 24 og 25 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
26. (48) Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 20. mai 2015 om endring av frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Serbia (Prop. 8 S (2015–2016))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
27. (49) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 115/2015 av 30. april 2015 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 181/2011 om passasjerers rettigheter ved buss- og turvogntransport (Prop. 6 S (2015–2016))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
28. (50) Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2014, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid (Meld. St. 8 (2015–2016))
29. (51) Nasjonal forsvarsindustriell strategi (Meld. St. 9 (2015–2016))
Enst.: Nr. 28 og 29 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.